

A zenetanári és zeneművész tanári mesterképzés tanítási gyakorlatai a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán

A zenetanári mesterszak tanítási gyakorlatai

a) A rövid ciklusú tanítási gyakorlat

A **kétszakos** zeneismeret-tanár – ének-zene **tanári mesterképzés** 5 féléve alatt a hallgatók az **1. félévben** iskolai hospitáláson vesznek részt. A hospitálás 12 munkahét, hetente 1 iskolai tanítási óra és az azt követő megbeszélés. A féléves hospitálásról hospitálási napló, és a *félév végén összefoglaló készül*. Ez utóbbi dokumentum a majdani portfólió része. Ez az írásmű részletesen összefoglalja a tanítási órákon zajló események szakmai tapasztalatait, a képességfejlesztés aktuális folyamatáról gyűjtött információkat. A hospitálási napló a tanítási gyakorlatot vezető tanár jóváhagyásával válik elfogadottá, és ez egyben az aktuális félév elfogadásának is feltétele a teljesített óraszám megléte esetén. A folyamat ellenőrzése az illetékes tanszékvezető feladata és felelőssége.

A 2., 3. és 4. félévben a hallgatók hospitálnak és tanítási gyakorlatot folytatnak különböző típusú oktatási intézményekben (zeneiskola, általános iskola, középiskola). A hallgatók 12 héten keresztül hetente 1 alkalommal hospitálnak, majd tanítanak (6-6 tanítási óra) és az azt követő megbeszélésen vesznek részt. A hospitálásról és a gyakorlati tanításról ezekben a félévekben is napló, majd *a félév végén összefoglaló készül*.

Az 5. félév az egy féléves, összefüggő tanítási gyakorlat időszaka. Az oktatási intézményben teljesítendő féléves tanítási gyakorlat jelentkezési előfeltételei:

- kitöltött jelentkezési lap benyújtása az előírt határidőig
- a megfelelő előtanulmányok befejezése és a teljesített zárószigorlat igazolása (ha szervezési okok miatt a zárószigorlat a jelentkezési határidő után történik, az esetleges sikertelen vizsga az elfogadás visszavonását vonja maga után)
- a rövid ciklusú, három féléves tanítási gyakorlat és hospitálások hiánytalan teljesítésének igazolása

b) Az összefüggő tanítási gyakorlat

Az összefüggő tanítási gyakorlat a tanév első félévének szorgalmi időszakában zajlik, időtartama 12 hét. Összkredit értéke: **30 kredit**

A tanítási gyakorlat szerkezeti összetétele

1. Iskolai alaptevékenység **12 kredit**

Az iskolai tevékenység a tanítási gyakorlat folyamán megvalósítandó hospitálást és tanítási gyakorlatot, (illetve az ezekhez kötődő elemeket) foglalja magában (ld. részletezés)

2. Tanítási órákon kívüli iskolai tevékenységek **8 kredit**

Kötelező egységekből, és választható egységekből álló modul (ld. részletezés)

3. Iskolán kívüli tevékenységek 3 kredit

A Tanárképzési Központ által szervezett előadásokon és hivatallátogatásokon való részvétel. Előadás vagy hangverseny megtartása.

4. Portfólió készítése és védeése **5 kredit**
5. Kísérő szeminárium **2 kredit**

A kísérő szeminárium a tanítás folyamán szerzett tapasztalatok rendszerezését, tanulságok összegzését végzi és dolgozza fel.

Iskolai alaptevékenység (12 kredit)

A hallgató ez alatt heti négy tanítási napot tölt az iskolában, teljes munkaidőben. Ebből az egyik munkanapon módszertani szemináriumon vesz részt. A gyakorlat során a tanárjelölt egy héten 4 tanítási órát tart meg. Ezen kívül hospitál a mentortanár óráin, rendszeres óraértékelő konzultációkon vesz részt. Heti egy alkalommal módszertani szemináriumon vesz részt a mentortanár irányításával.

Azok a hallgatók, akik már tanári állásban vannak és munkaidejük eléri a heti négy munkanapot, kivételes esetben lehetőséget kaphatnak tanítási gyakorlatuk teljesítésére munkaköri feladataik körében. Ebben az esetben a munkahelyként feltüntetett iskola illetékes tanszakvezetője/munkaközösségvezetője látja el a gyakorlatvezető tanár feladatát, akinek óráit a hallgató heti egy munkanapon látogatja. Amennyiben az alkalmazás nem éri el a heti négy munkanapot, a hallgatónak a hiányzó tanítási gyakorlat mennyiségét tanítási gyakorlatpótlással kell teljesítenie gyakorlatvezető tanár irányításával.

Kreditértékek:

- az órák megtartása	6 kredit
- hospitálás	2 kredit
- órákra felkészülés és értékelés	4 kredit

A gyakorlat szervezésének főbb részletei:

- a mentortanárokat a Tanszakvezetői Kollégium javaslata alapján a Zeneművészeti Kar dékánja kéri fel
- a hallgatók beosztását a mentortanárokhoz a tanszakvezetők végzik a szakfelelős útmutatása alapján
- egy mentortanárhoz több jelölt is beosztható
- a Debreceni Egyetem Tanárképzési Központja intézi a szerződéskötést az iskolákkal.

A mentortanár feladatköre:

- a tanítási gyakorlat általános rendjének kialakítása, ellenőrzése
- a tanári munkához kötődő adminisztrációs feladatok megismertetése a hallgatókkal
- az iskolán kívüli tevékenységek koordinálása
- szakmai irányítás és jelenlét a tanárjelölt óráin

- órartartási feladatok tervezése, folyamatkövető értékelés
- a kötelező dokumentumok (hospitálási napló, portfólió) szakmai ellenőrzése, konkrét segítségnyújtás az elkészítésben

Tanítási órákon kívüli iskolai tevékenységek **8 kredit**

A különböző dokumentumok megismerése, munkafolyamatok, rendezvények megszervezése, hangversenyszervezés stb. a tanítási gyakorlatot lebonyolító iskolában történik. A feladatok ellátásában a mentortanárok szerepe meghatározó.

Kötelező egységek és kreditek:

- jogi ismeretek, az iskola alapdokumentumainak - pedagógiai program, tantervek, működési szabályzat, minőségirányítási program, házirend - részletes ismerete. (1 kredit)
- konfliktuskezelés, szociális problémák kezelése (1 kredit),
- ifjúságvédelem, drogvédelem, mentálhigiéné (1 kredit),
- önálló osztály- vagy kórusangverseny szervezése, lebonyolítása, 2-3 oldalas beszámoló készítése az eseményről (1 kredit),
- iskolai szervezeti felépítés, működési rend, tanári adminisztrációs kötelezettségek megismerése (1 kredit),
- ellenőrzés, értékelés, a munkafolyamatok szervezése (1 kredit).

Választható egységek (2 kötelező):

- szülők, tanárok találkozások (1 kredit)
- az iskola és a helyi közösségek kapcsolata, zene- és közoktatási feladatok kapcsolata (1 kredit)
- Diák önkormányzati események (1 kredit)
- szakmai konzultáció, kapcsolattartás a tanári testület más tagjaival (1 kredit)
- iskolai ünnepek (1 kredit)
- eszközök, hangszerek karbantartása, kottatár-rendezés (1 kredit).

Írásbeli beszámoló a fentiekben szerzett tapasztalatokról (3-5 oldal) a mentortanár jóváhagyásával.

Iskolán kívüli tevékenységek **3 kredit**

A Tanárképzési Központ által szervezett előadásokon és hivatallátogatásokon történő részvétel. (1 kredit)

Csoportos hangverseny-látogatás, előadás vagy hangverseny megtartása a szakmai gyakorlat színhelyéül szolgáló iskolában. (2 kredit)

Kísérő szeminárium **2 kredit**

Tanári szerepek tapasztalatait feldolgozó kísérő szeminárium (maximum 5 alkalommal az összefüggő gyakorlat során).

Záróesemények

A jelölt a záróvizsga részeként beadott óratervezete alapján **záró tanítást** mutat be. Ezt követően történik a **portfólió védése is**. A bizottságában helyet kapnak:

- a Tanárképzési Központ által delegált egy oktató
- a mentortanár
- a szakiránynak megfelelő főtárgy-tanár
- illetékes tanszékvezető, aki a bizottság elnöki teendőit is ellátja (akadályoztatás esetén annak megbízottja).

A mentortanár írásbeli értékelést készít a jelölt munkájáról, valamint az értékelő lap segítségével értékeli a portfóliót. **A záró tanítás és a portfólió osztályzatát a bizottság állapítja meg.** Az eseményről jegyzőkönyvet kell készíteni.

A féléves tanítási gyakorlat folyamatának regisztrációja ellenőrző lapon történik.

c) A portfólió

A tanári mesterképzési tanulmányok lezárásának fontos eleme a portfólió elkészítése. Ez a dokumentum olyan gyűjtemény, amely tartalmazza mindazon dokumentumokat, amelyek a tanítási gyakorlat folyamán előírtak. Alkalmas arra, hogy áttekintést adjon a tanárjelölt szakmai fejlődéséről, a tanári mesterséggel kapcsolatos ismeretek elsajátításáról.

A portfólió dokumentumai

A dokumentumokat a tanári mesterképzési tanulmányaikat 2011-ben megkezdő hallgatók elektronikus formában készítik el (a tanulmányaikat korábban megkezdők még papír alapú dokumentumok gyűjteményét állítják össze).

- az 1-5. félévben elkészített hospitálási naplónak tartalmazni kell a hospitálás helyét, idejét, a mentortanár személyét, a hospitált órán közreműködő csoportok/osztályok évfolyamát, az órák anyagát. A félév végén összefoglaló értékelést kell készíteni. A portfólióba az összefoglalónak és félévenként egy-egy (az 5. félévben két) hospitálási óra anyagának kell bekerülnie.
- A gyakorlati tanítási napló az óra tervezetét, a tanított órák anyagát, az osztály adatait, a tanítással kapcsolatos tapasztalatokat és a tanításra kapott reflexiókat tartalmazza. A félév végén összefoglaló értékelés készül. A portfólióba az összefoglalónak és félévenként egy-egy óratervnek kell bekerülnie.
- a Pedagógiai programfejlesztés, a Pedagógiai értékelés, a Tanulás tanítása tárgyakból készített, előírt írásos anyagok
- a zárótanítás óratervét
- a tanításon kívüli tevékenységek tapasztalatainak összefoglalását
- szakmai önértékelést, amely a tanítási gyakorlatokkal összefüggő tevékenységek általános értékelését tartalmazza
- minden további, olyan dokumentumot, amely a hallgató fejlődését mutatja (meghívók, esetleges hangfelvételek mp3 formátumban)

A portfólióról a mentortanár készít írásbeli értékelést.

A portfólióval kapcsolatos szervezési események

A korábban ismertetett részleteken túl a portfólió dokumentumainak összegyűjtése folyamatos. A véglegesen összeállított portfólió benyújtása az értékeléssel együtt a tanulmányi irodában történik a mentortanár aláírásával ellátott igazoló lappal december 1-ig.

A portfólió értékelésének szempontjai

- a szükséges dokumentumok hiánytalan megléte, formai feltételek teljesülése
- a dokumentumok rendszerezettsége, rendezettsége (áttekinthetőség, kronológiai rendszerezettség, világos, érthető stílus)
- a portfólió hitelessége
- a jelölt által elkészített szakmai értékelések, a kifejtés nyelvezete
- a szakmai tartalom minősége (és nem a mennyisége)
- a fejlődési út regisztrálhatósága
- érzékelhető tanári habitus minősége

A portfólió értékelését **értékelő lapon** rögzítik az ott felsorolt konkrét szempontok alapján.

A portfólió védése

Az összefüggő tanítási gyakorlatot a záró tanítással együtt a portfólió védése zárja le. A védelem szakmai bizottság előtt történik. E bizottság összetétele megegyezik a zárótanítás szakmai bizottságával. A védelem eseménye az alábbi részekből áll:

- a hallgató tapasztalatainak ismertetése
- a bizottság tagjainak kérdései, észrevételei
- a fentiek megtárgyalása, értékelése

Debrecen, 2015. június 23.

Dr. Duffek Mihály
egyetemi tanár, dékán
szakfelelős